

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 243.

V Ljubljani, v ponedeljek 22. oktobra 1888.

Letnik XVI.

Deželni zbor kranjski.

(Petnajsta seja, dne 19. oktobra.)

Pričetek ob 1/4 12. uro dopoldne. Ko se prečita in potrdi zapisnik zadnje seje, naznani deželni glavar dr. Poklukar, da mu je došel naslednji telegram:

„Vseh sedem županstev fare komendske protestira proti prošnji županstva kamniškega in proti predlogu finančnega odseka, da bi se v Kamniku ustanovila bolnišnica iz Glavarjevega zaklada, in to iz vzrokov navedenih v oporoki ustanovnikovi. Peticija sledi.“

Poročilo deželnega odbora z načrtom zakona o povzdigi živinoreje se izroči upravnemu odseku, potem poroča poslanec Murnik o prošnji občine novomeške za dovoljenje 4% naklade od stanovališč v Novem Mestu ter se sprejme naslednji predlog:

„V mestni občini novomeški se za leto 1889. do vštetelega leta 1898. dovoljuje pobiranje 4% naklade na najemščino od stanovališč s to izjemo, da se ta naklada od letnih najemščin pod 24 gld., od najemščin za stanovališča c. kr. vojaških uradov in c. kr. častnikov ne pobira, od vseh drugih hišnih najemščin pa od vsacega goldinarja po 4 kr. na leto.“

Dalje poroča poslanec Murnik o deželnem donesku za dolensko lokalno železnico in v imenu finančnega odseka nasvetuje:

„Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Kranjska dežela zagotavlja za zgradbo dolenskih lokalnih železnic Ljubljana-Grosuplje-Hudotrebne-Novomesto-Straža in Grosuplje-Ribnica-Kočevje donesek 500.000 gld. (pet sto tisoč goldinarjev).

2. S tem doneskom se bode dežela Kranjska vdeležila pri dobavi glavnice, namenjene za zgradbo navedenih dolenskih železnic s tem, da prevzame za 500.000 gld. avstr. velj. v notah delnic delničarske družbe, katera se osnuje za te železnice. Delnice pa se bodo vzele tiste, katere bode prevzela državna uprava s svojim doneskom, dovoljenim za isti namen. Vdeležba dežele pa je odvisna od pogoja,

- da se državna uprava vdeležuje pri dobavi glavnice s primernim zneskom s tem, da prevzame delnice, dalje
- da vasi in občine tistih okrajev, katerim bodo železnice koristile, pospešujejo železnično zgradbo primernim načinom, potem
- da bodo obrtniki, rudokopni podjetniki in drugi vdeleženci prevzeli glavinskih delnic po al parikurzu najmanj za 400.000 gld., in slednjič,
- da bodoči koncesionar zagotovi dobavo ostale glavnice z izdatko prioritetenih in glavinskih delnic delniške družbe, ki je ustanoviti.

3. Državni upravi je prepuščeno, določiti odstotek dividende, katera pristoji prioritetenim delnicam, ki se izdadó, predno nastane glavinskim delnicam pravica do prejemanja dividende.

Delnice, ki jih dežela prevzame, morajo uživati jednake pravice, kakor one, ki jih prevzame država od delničarske družbe, katera se osnuje.

4. Vplačila za delnice, ki jih prevzame dežela, naj se izvrše začeni z letom 1892 v enakih letnih zneskih in v onih rokih, katere določi državna uprava za vplačevanje delnic, ki jih prevzame država.

Prvi vplačilni obrok naj se nikakor ne vplača prej, dokler se do celega ne izkaže, da je vplačana in uporabljena še ostala glavnica za zgradbo, katere ni dolžan pokriti ne državni zaklad in ne dežela, in da so omenjene lokalne železnice po določenih koncesije dodelane in javnemu prometu izročene.

5. Deželnemu odboru se naroča, da stavi prihodnjemu deželnemu zboru primerne nasvete, kako bode preskrbeti skleneni donesek.“

Poslanec Pfeifer podpira te predloge z nastopnimi besedami:

„Prebiraje deželne račune ne davno minólih let nahajamo številke, ki živo spričujejo, kako si prizadeva naša neimovita dežela zboljšati gospodarske razmere vseh svojih pokrajin ter ustrezati raznim, vedno rastočim potrebščinam v gmotnem in duševnem obziru.“

Navajam tukaj le ustanovitev dolenske kmetijske šole, donesek za trasiranje proge dolenske

železnice in po denšnjem predlogu vdeležitev s svoto 500.000 gld. za zgradbo te železnice.

Ako bi hotel naštevati danes razloge, ki glasno in odločno zahtevajo omenjeno železnico — brez katere hirajoča Dolenska stran ne more niti dalje živeti, niti rešiti se gospodarskega propada — ne mogel bi družega navajati, nego kar temeljito in obširno razpravlja marljivo izdelano deželno odbo-rovo poročilo št. 58 in kar sem tudi jaz s svojimi častitimi tovariši na parlamentarnem odru državnega in deželnega zbora mnogokrat v govorih in prošnjah povdarjal in naglašal, kar neovrgljivo spričujejo dotični stenografski zapisniki.

Dežela naša pomogla je izvršiti tehnične priprave ter je danes pripravljena žrtvovati znesek 500.000 gld. za zgradbo te železnice; tudi je preskrbela približne podatke, po katerih hočejo prizadete občine, kakor tudi drugi vdeleženci, katerim bo železnica na korist, podpirati v mejah skrajne svoje zmožnosti to železnico, bodisi da brezplačno odstopijo pašnike in druga za zgradbo železnice potrebna zemljišča po primerni ceni ali da prevzamejo primerno število delnic (akcij) i. t. d.

Po tem takem je ustrezno tistim pogojem, ki jih stavlja vlada pri zgradbi lokalnih železnic, da namreč zadevni kraji in dežela v mejah svojih gospodarskih razmer in zmožnosti dejansko pokažejo resno voljo in zanimanje za železnico, da potem še-le vlada rade volje priskoči z državnim doneskom.

Z ozirom na to nastopi sedaj za državo neizogibna dolžnost ozirati se na našo deželo, če tudi ne broji 63 ali 118 poslancev, kakor Gališka oziroma Češka-Moravska, ki so dovolj preskrbljene z železnicami.

Sklenem z vročo željo, da bi mrtva črka vendar skoraj postala meso, da bi država skazala se skrbno mater tudi zapuščeni kranjski siroti, ki je že toliko žrtvovala državi, da ji nič več storiti ne ostaja.“ (Dobro, dobro!)

Ravno tako jih podpira baron Švegelj, rekši, da bode za-nje glasoval, pričakuje pa, da se bodo enako kakor Dolenska podpirali tudi drugi deli naše dežele. Za kamniško železnico primanjkuje

LISTEK.

Ponedeljsko pismo.

Doorali smo; ta teden smo spravili zadnje žito v zemljo. „Ter, quaterque beatus, qui procul negotiis rus suum fodit“, je pel stari rimski pesnik. Ali časi so se premenili; ko bi kdo zdaj kaj tacega trdil, rekli bi pri nas, da je otročji. Dandanes je srečen oni, ki kupone striže ali polletne obresti pobira in oni, ki si vsacega prvega dne v mesecu spiše pobotnico. Srečni so tudi oni, ki so noč in dan „in negotiis“, ki dobro robo drago kupujejo in jo, da kaj naprej spravijo, v zgubo prodajajo. Ali mogoče je, da imajo pesnikove besede drugačen pomen, da je pesnik hotel prorokovati. Kmetje so že zdaj tako zadolženi, da svoje upnikom zastavljeno polje večjidel le za upnike orjó. Kmalu pride čas, ko bodo nezadolženi kmetje bele vrane in se bo reklo: stokrat blagor njemu, ki — procul negotiis — ne imajoč posla z upniki, orje — rus suum — v resnici svojo zemljo. Potem pa tudi ne bo več daleč dōba, da bodo štirje pod mernikom mlatili, oziroma da bo mernik žita moral zadostovati štirim.

Doorali smo in zdaj si že lahko zvečer ali ob deževnih dneh pri gorki peči oddahnemo. Kmalu bo začelo snežiti, ker je bilo včeraj in danes toliko beračev, in potem bo za pečjo in pri peči na vrsti visoka politika. Da bo pomladi velika vojska, je gotovo, ali kdo se bo vojskoval, še ne vemo zdaj, a do predpusta bomo že določili. Laški zidarji so pravili, da je na Sardinskem že vse za vojsko pripravljeno; ko bi se Sardinec z našim vojskoval, bi ne bilo dobro; tako hudo pa tudi ne, ker takoj zbeži, ko kri zagleda. Da bi le z Rusom ne imeli vojske, ta je trd in ne beži za kar si bodi.

Še bolj kakor na kmetih bote imeli v mestu po zimi opraviti z visoko politiko. Morebiti svetuje tudi zaradi tega Sviftijanec: „Napačno bi ne bilo, ko bi se vselila oba, „S—n“ in „Sviftijanec“, višje v „trikot“ in zapustila lepo mesto pod črto in preselila se višje na častni prostor svetovne politike. Morebiti pa Sviftijanec s temi besedami ni hotel nič novega povedati, marveč le mene opomniti na to, kar sem Vam v letošnjem prvem pismu obljubil, namreč, da Vam bom v pasjih dneh kako tako-le pismo pisal, kedar bomo pa tepke (te šembrane tepke) otresli, bom pa začel pošiljati dolge in dolgo-

časne politične članke. Res sem se predolgo zamudi pod črto ali storil sem to z ozirom na gospōdo. Mislil sem si, pri nas na kmetih, ki po zimi in po letu v peči kurimo, lahko jeseni, ko gré dež po burji, premlevamo suhoparno politiko, kedar se nam baš kaj družega ne ljubi. A gospōda ima drugo navado, ona hodi pozno v jesen po mrzli sobi gori in doli, kakor bi vrvi delala, zavita v vse suknje in ognjena z vsemi ogrinjali, maneč si premle roke, in vsa njena politika je v premišljevanji, na kak način bi se človek najlažje sogrel. Ko bote pa jeli po mestih peči kuriti, me Sviftijanec ne bo več pogrešal nad črto.

Dolžnost me veže, da za slovó Sviftijanca malo v žehto denem. On pravi: „Slovenčev“ „Sviftijanec“ je rodil „Slov.“ ponedeljskega „S—n“, in na drugem kraji me zove svojega potomca. Ne da bi se hvalil, dasi je starost častitljiva, povem, da s svojim oblastnim imenom „S—n“ rogovilim že najmanj deset let po „Slovenci“, in da so pred tremi leti prava pravcata „nedeljska pisma“ v „Slovenci“ bila tako podpisana, kakor današnje „ponedeljsko pismo“. A kdo je pred tremi leti za „Sviftijanca“ kaj vedel, ko še lansko pomlad ni bilo ne duha ne sluha o njem. Jaz bi

30.000 gld., treba ji bo še enkrat seči pod pazduho; važna je železnica iz Tržiča v Kranj, tudi to bo treba podpirati.

Poslanec Šuklje predgovorniku izraža zahvalo, ker je pripoznaval potrebo in korist dolenjske železnice. Tudi v tem se strinja z njim, da se je treba pri investicijah enakomerno ozirati na vse dele dežele in gledati na dejanske potrebe in razmere. Dolenjska je pa najbolj zanemarjena, Gorenjska in Notranjska imate železnice in državne ceste, na Dolenjskem so pa kraji, kjer nimajo ne enega kilometra železnice in ne enega kilometra državne ceste. Deželni naklad plačujejo dolenjski okraji, skozi katere pojde dolenjska železnica, 125.294 gld., gorenjski okraji okoli Rudolfove železnice pa 76.219 gld., ako pritegne pa še druge kraje dolenjske, katerim bo koristila železnica, plačujejo vsi skupaj 315.282 gl., torej polovico deželni naklad. V daljnem govoru pretresa doneske za kamniško in tržiško železnico in povdarja, da se tam priporoča podpora 10 odstotkov stavbenih stroškov, in enaka mera naj velja za dolenjsko železnico. Pri železnicah je treba gledati na rentabiliteto, in po njegovem mnenju dotični računi za dolenjsko železnico niso pretirani, kar dokazuje iz poročila vodstva državnih železnic.

Pri glasovanju soglasno obveljajo vsi prej omenjeni predlogi.

Peticija občinskega predstojništva v Toplicah za zboljšanje učiteljskih plač se izroči deželni odboru; za razširjenje šole v Trebnjem pa se dovoli podpora 500 gld.

Prošnja nadučiteljske vdove Frančiške Ušeničnik se odstopi c. kr. šolskemu svetu v rešitev s pristavkom, da je deželni zbor v 4. seji dne 21. sept. prosilki dovolil pokojnino pričenši s 1. julijem.

Prošnje občin Hrenovice, Št. Ožbald, Ribnica in podobnih Bučka in Orle, da bi se združile vsaka v dve občine, oziroma da bi postale samostojne občine, o katerih poroča poslanec Višnikar, odstopijo se deželni odboru z naročilom, da pozivedu v smislu §§ 3., 29., 87. in 88. deželnega zakona z dne 17. februarja 1866 za združitev in spojitve občin potrebne okoliščine ter o tem v prihodnjem zasedanju stavi primerne nasvete.

Ob 3/4 1. uro deželni glavar sklene sejo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. oktobra.

Notranje dežele.

Dne 18. t. m. so se Schönbornu predstavili uradniki pravosodnega ministerstva. V svojem nagovoru je rekel minister, da se bo strogo držal vspeveda Taaffejevega ministerstva. „Presse“ pravi, da je Schönborn v nagovoru označil svoj vspeved, kojemu morajo pritrčiti tudi oni krogi, ki so z nezaupanjem vsprejeli vest o njegovem imenovanju.

Minister Pražak je izdelal *novelo h kazenskemu zakoniku*, in sicer v duhu Glaserjevega načrta. Ker pa je grof Schönborn odločno pobijal v svojih spisih Glaserjeve nazore, skoraj gotovo ne bo predložil državnemu zboru tega načrta.

Knez Edmund Clary, dedni član gospodske zbornice in odločen pristaš ustavoverne stranke, je objavil v „Bohemiji“ poslano, v kojem priporoča ustanovitev srednje stranke na Češkem, ki naj bi posredovala za spravo med Čehi in Nemci. „Grazer

rekel, da je „Sviftijanec“ moj posnemovalec, pa raje ne rečem, da se mu ne zamerim in to tembolj, ker je on tako mlad, da še tri leta nazaj ne pomni in ker živi on v mestu, jaz pa na kmetih in mestni ljudje radi ne posnemajo onih „na deželi“.

Midva s „Sviftijancem“, ki hočeva oba biti stara, nisva v tem oziru prav nič podobna ženskam, ki hočejo biti vedno mlade, a v jezičnosti jim prav zelo delava konkurenco. Kar ženska reče, mora obveljati, ona mora imeti zadnjo besedo. Saj Vam je znana ona gniljiva prigodba, v kateri se pripoveduje, da sta mož in žena šla nekam od doma in da prideta do travnika, kjer reče mož: „le pojdiva po travniku, saj je že pokošen.“ A žena je jela trditi, da je postrizen, in ker ni hotela od svoje trditve odstopiti, začel jej je mož s palico po plečih dokazovati, da je travnik pokošen; in ker je tudi ta dokaz ni prepričal, vrgel jo je v vodo in tudi tam je svojo trdila, da je postrizen. Ko se jej je že glava potopila in ni mogla družega, je še dva prsta iz vode pokazala, da je v resnici postrizen.

Mi Slovenci imamo sicer mehke, ženski značaj, ali to je pa po vsem svetu, posebno pa na Dunaji znano, da radi odjenjamo, da ne maramo imeti zadnje besede. Zato mislim, da se tudi „Sviftijanec“

Volksbl.“ pravi tem povodom: „Gotovo je vesel dogodek, da se je tudi iz nasprotnega tabora začul domoljuben glas, ki naj vpliva kakor olje na razburjene morske valove.“ „N. F. P.“ zavrača Claryjev predlog, „Deutsche Ztg.“ imenuje kneza „plemenitega sanjača“, isto tako pa mladočeški „Nar. Listy“ pobijajo ta nasvete, ki je izradostil vsakega zmernega češkega rodoljuba.

Vodilni vojaški krogi nameravajo uvesti *nov oddelek topničarstva orožja*: mobilne oblegovalne baterije, nekako v sredi mej poljsko in trdnjavo artilerijo. Najprvo bodo ustanovili pet haterijskih skupin; dve na Dunaji, po eno pa v Budimpešti, Krakovem in Premislju.

Vnanje države.

Papež Leon XIII. je podaril *nemškemu* cesarju svoj z briljanti okrašen portret, princu Henriku isto tako svojo sliko, ostalim članom spremstva pa svetinje v spomin vatikanske razstave. — Želja časnikarjev, da bi vsaj nekaj povedali o razgovoru mej sv. Očetom in Viljemom, je rodila čudne sardove. „Schwäb. Mercur“ piše: „Papež je trikrat poskusil zaplesti Viljema mej razgovorom v rimsko vprašanje, toda brezuspešno.“ Da tako brezmišelnost besedičenja ni ljubo nemškemu cesarju, umevno je samo ob sebi. Da se je v Vatikanu razpravljalo rimsko vprašanje, za to govori živahno delovanje papežev kurije v zadnjih dneh glasneje nego vsi sramežljivi preklici kanclerjevih glasil. Kardinal Rampolla pripravlja po trditvi „Corr. del l' Est“ okrožnico papeževim nuncijaturam v inozemstvu o posledicah obiska cesarja Viljema v Rimu. Ob enem pa bo kurija razposlala odločna navodila, naj se po vesoljnem svetu priredijo katoliški shodi in škofovske konference ter pri teh prilikah sklenejo izjave na korist papeževi svetni oblasti. Tudi iz dunajskih merodajnih krogov se poroča, da se je Viljem izjavil nasproti papežu glede rimskega vprašanja jako prijateljski, in to zoper Bismarckovo voljo.

O *srbški* ministerski krizi se poroča iz Belgrada: Poluurnadniki se trudijo preklicati vsa poročila o krizi. Pri tem pa le lepšajo obstoječe razmere, ako se govori o krizi, kajti v kolikor se tiče strank pri tej zadevi, ni krize, marveč je prava zmešnjava. Naprednjaški člani ministerstva se ne bodo mogli obdržati, ker je kralj izrekel svoje nezaupanje tej stranki. Nemogoč pa je kabinet, ki bi se opiral na liberalce ali radikalce. Nikomur danes še ni znano, kakó se bo mogel obdržati parlamentarni sistem.

Najodličnejši listi *francoske* republikanske stranke neugodno sodijo o Floquetovem postopanju. Nezadovoljni so tudi z zmernimi strankami zaradi prvega glasovanja o revizijskem načrtu. „Republ. Franç.“ toži: „Nero se ni upal umoriti z lastno roko; Floquet pa mu noče biti enak. Vzel je svojim sovražnikom otrovano bodalce ter se sam sunil v levo prsno stran. Odpusti jim Bog, saj ne vedó, kaj delajo. Dobri republikanci so, toda znano jim ni, v kakšno nevarnost so spravili republiko.“

Na *Nizozemskem* se delajo velike priprave po vseh večjih mestih, da proslavé dné 17. nov. petinsedemdesetletnico, odkar se je dežela otrsela francoskega jarma (l. 1813).

V *španjskem* ministerstvu so navstale razprtije zaradi vojne preosnove. Sagasta in ministri vojne, mornarice in pravosodja so mnenja, da se načrt predzadnjega vojnega ministra, generala Cassole, predloži kortesom, drugi ministri pa so za to, da se izvrši preosnova potom ukazov. Vršilo se je že več ministerskih posvetovanj, ne da se je posrečilo poravnati nasprotij, akoravno se zelo trudita ministra zunanjih zadev in naselbin, da bi odvrnila krizo.

V *turških* vladnih krogih je živahna agitacija za približanje *Rusiji*. Turčija je izprevidela,

da jo goni Anglija k likvidaciji, nemško prijateljstvo se opira na sebično podlago in da bi se Turčija v slučajih vojske z Rusijo ne mogla več toliko zanašati na pomoč zaveznikov, kakor pred leti. Zaradi tega je pa prijateljstvo z Rusijo postalo za Turčijo vitalno vprašanje.

Tudi v Mombassi, glavnem pristanišču *angleško-vshodnoafriške* družbe, so izbruhnili nemiri, koje so provzročile agitacije kupčevalcev s sužnjimi. V boji z vstajniki je družba izgubila dva mrtva in osem ranjenih. V Londonu se bojé za varnost misijonarjev. Angleška mornarica in ena ladija zanzibarskega sultana sta odpluli v Mombasso.

Izvirni dopisi.

Iz Hrenovic, 16. oktobra. Slavnost nad slavnost nam popisujejo pridni dopisovalci dan za dnevom po časnikih. Zakaj bi Vam tudi jaz kaj sličnega ne pisal?

Dne 3. septembra sklical je g. okrajni glavar vitez Schwarz v Postojino župane in župnike, da bi se posvetovali, s čim naj bi postojinski okraj slavil štiridesetletnico vladanja Nj. veličanstva presvetlega cesarja Franca Josipa. Zbralo se nas je res bilo precejšnje število in vsi smo enoglasno in z veseljem pritrčili predlogu g. glavarja, naj bi se v ta namen prav po želji Nj. veličanstva mesto kake veselice ali kaj enacega nabiralo za kak dobrodeležen namen. Revežev je čedalje več, od kake veselice pa reveži nimajo ničesa, še zavist se budi v njihovih srcih, češ, za kaj tacega se dobi denar, le mi smo v vedno huji bedi. Torej bi bilo umestno kaj storiti raje za reveže. Sirote pa, ubogi otroci brez očeta, brez starišev, so gotovo največji reveži; kako dobro, ako bi vsaj enemu ali dvema pomagati mogli. Ako dá vsak le kako malo svoto, skupno se nabere nekaj, in kolikor bi se nabralo, bi se vsako leto dné 2. decembra ena, dve ali tri take sirote izobresti te, tako nabrane ustanove podpirale. Kakor rečeno, vsi enoglasno smo bili za ta predlog, le dva gg. župana sta omenila, da sta sicer tudi za to, a v njih županijah se boče v ta skupni namen manj nabralo, ker že domá tako mislijo v spomin 40letnice hišo za uboge napraviti. Podamo se vsak na svoj dom z željo in nado, da bo vsakdo po svoji moči storil za to lepo in dobro delo.

Tudi pri nas smo bili vnati za to, če že ne morebiti vsi, saj večinoma. To je pokazal 20. dan septembra. Blaga gospa Marija Kalister volila je hrenoviški župniji lepo svoto 120.000 gld. v obligacijah. Od teh obresti naj bi se razdelile med hišne posestnike hrenoviške župnije. Letos dné 20. septembra prvokrat se je ta blaga ustanova izvrševala. Ta dan sklenili smo tudi za „Franc-Josipovo“ sirotinsko ustanovo nabirati. Kadar kdo sam kako dobroto dobiva, ima tudi bolj odprto roko za druge reveže. Nihče, tako bi človek mislil, temu blagemu namenu oporekal ne bo, tem manj, ker je bilo tako vse prostovoljno, da kdor ni hotel, pa ni dal. Vendar našel se je, ki se je temu nabiranju ustavljal, češ, deželni zbor je že lepo ustanovo namenil za reveže, če si še sami ustanovo napravimo, pa od deželne ustanove nič imeli ne bomo. A Hrenovčani so dejanjski pokazali, da niso njegovih misli. Zložili so vkup 193 gld. 38·5 kr., dodali so

v najini zadevi ne bo pulil za zadnjo besedo, in da me bo še raje ubogal, priporočam mu v posnemo ta-le vzgled:

Tam nekje v deveti deželi pod polzevo oblastjo je neki učitelj tako vnet za šolo, da otroke že v prvem razredu uči tujega jezika. Pa tudi pod polzevo oblastjo imajo take postave kakor pri nas, da se z učenjem tujega jezika začenja s tretjim šolskim letom. Ker je bil deželni šolski svet v strahu, da bi otroci prekmalu ne postali učenjaki, vprašal je učitelja, zakaj se mu bolj mudí, kakor je po postavi treba. A učitelj je odgovoril, da se prav po postavi ravna: postava namreč ukazuje, da se s tretjim letom prične učenje tujega jezika, v njegovi šoli so pa nekateri že tretje leto v prvem razredu in da se ti po postavi izurijo v tujem jeziku, mora se že v prvem razredu tuji jezik učiti. Udje deželnega šolskega sveta so pa modre glavice in odjenljivi, kakor bi bili Slovenci, zato tudi niso oporekali učitelju, marveč mu pustili zadnjo besedo.

Mogoče je pa seveda tudi, da se bo „Sviftijanec“ ravno zato, ker je „Sviftijanec“, ravnal po Angležih in Nemcih. Tam so najbolj učeni možje za zadnjo besedo tako navdušeni, da bi jim najbolj jezična Slovenka ne prišla na konec. Slavni speci-

jalisti nemškega cesarjeviča so se trgali za zadnjo besedo, ko je Friderik živel, trgajo se, ko je umrl in se bodo trgali, dokler sami ne pomrjé. Ko bi Angleži in Nemci ne imeli hrepenenja po zadnji besedi, bi tudi slavni zdravnikov ne imeli, kakor jih mi Slovenci nimamo, in ko bi slavni zdravnikov ne bilo, bi najbrže Friderik ne bil nikdar raka dobil (Mackenzie vsaj misli tako) in bi bil učakal najmanj devetdeset let, kakor njegov oče Viljem.

Sicer naj se pa „Sviftijanec“ ravná ali kakor Slovenec ali kakor „Sviftijanec“, jaz mislim, da je dosti, da je on mene enkrat in jaz njega enkrat ponižal. Pokazala sva oba, da umeva bolj druge kakor samega sebe poniževati.

S tem sklenem svoja pisma pod črto. Mogoče je, da se v kacic dveh letih zopet oglasim, i; mogoče je, da se že pred menoj oglasi v „Slovenec“ kak „Safirjanec“ (da se zbadljivi „s“ ne zgubi), ki bo po „Sviftijančevem“ vzgledu mene, kedar se oglasim, razglasil za svojega potomca. Tako imam upanje vedno mlad ostati, akoravno še ni dolgo, kar so me na smrt obsodili. Čmeren je ločitve čas, ločitve od muhastega prostora pod črto. Na svidenje nad črto! Vam, „Sviftijancu“ in nekterim (namreč muhastim) Vašim naročnikom vedno udani S—n.

še drugi, tako, da je hrenoviška župnija dala za Franc Josipovo ustanovo 200 gld. Kaj ni to lepo? (Konec prih.)

Iz Komende, 17. oktobra. (Glavarjeva ustanova.) [Konec.] Vprašati si le upamo, ali bi bilo po želji pokojnega ustanovnika, ako bi se namerala bolnišnica mesto v Komendi vzgradila v Kamniku? — Odločno moramo reči, da nel — Nikjer ne najdemo, da bi se Kamnik posebej omenjal, da bi se mu podeljevali kaki posebni privilegiji; oporoka omenja le, da se smejo, ako primerno, deliti tudi revežem iz sosednih farâ primerne podpore, ne pa, da bi se rojeni komendski reveži pri tem zanemarjali. In ako pomislimo druge okolnosti, tu je beneficijat Glavarjev. Beneficijat pa je oskrbnik hiralnični; mari je potem za novo bolnišnico iskati drugzega oskrbnika, ako se ustanovi tu? — Kaj pa nasprotno? — Tu bi ga ne bilo treba, pač pa v Kamniku in že to bi bilo proti volji Glavarjevi, ki je želel, naj bode njegov beneficijat tudi oskrbnik njegovih revežev. Ali pa naj se naš beneficijat kamniškimi mestnim očetom na ljubo premesti tja. In kaj zdravnik? — Plača tukajšnjega zdravnika ni ogromna, težko je dobiti kakega dobrega. Veselili smo se že, da dobimo z novo bolnišnico tudi novega dobrega zdravnika; toda ako se isto opusti, zastoj ga bomo čakali. Utegnilo pa se bode reči: v Kamniku je drugače: ondi imajo dobre zdravnike, treba ne bode novega nastavljanja. — Dobro, a takih zdravnikov pa ne boste našli, ki bi vam brezplačno dan na dan lečili bolnike! Mari ni tedaj pripravneje dodati k že obstoječi službi zdravnikov v Komendi primerno doklado, s čemur se bode ustreglo prebivalstvu cele fare, ker bode imelo v bližini dobrega zdravnika in se ne bode treba nad uro daleč truditi. Gotovo bi bilo to najbolje po volji ustanovnikov. Potrebovali bi seveda šaljivca in ta bi svetoval: Zdravnik naj bode v Kamniku, od tam pa in sicer iz nove bolnišnice naj se napelje telefon naravnost v komendsko hiralnico in tako bode zdravnik po telefonu zdravil. Komendski beneficijat pa bo novo bolnišnico v Kamniku po telefonu oskrboval. Odstranjena bo vsaka neprimernost, godilo se bode po želji ustanovnikov in vsakdo bode s tem novim podjetjem neizmerno zadovoljen. To pa se bo zgodilo, ko dobé Kamenčanje železnico.

Toda govorimo brez šale. Namen naš ni koga žaliti, vendar pravici in resnici na ljubo ne moremo molčati. Vsak zaveden človek, ki hoče nepristransko soditi, bode gotovo odločno nasproten proti napravi bolnišnice v Kamniku iz Glavarjevega zaklada, in naši župani in odbori občinski gotovo ne bodo držali rok navzkriž.

Upamo, da se bodo pritožili, ako treba tudi na najvišjem mestu. Sicer pa tudi upamo, da bode slavni deželni odbor stvar dobro pretresel, predno jo vis. deželni vladi v potrdilo predloži. In bode stvar tudi raje še za nekaj let opustil, nego da bi lepo svoto tisočakov vsled želje neopravičenih prosilcev zmanjšal in tako storil kvar onim, za katore je namenjena.

Kamničanom pa bi tudi prav prijazno svetovali, naj pusté Glavarjevo ustanovo pri miru, kajti za ustanovitev javne bolnišnice pač ni Kamnik prav nič primernejši od Komende, in v zdravstvenem oziru utegne imeti Komenda prednost.

Toliko smo omenili pravici na ljubo opominjajoč še jeden pot dotične faktorje, naj ne zabijo da mora biti volja pokojnega ustanovnika njih volja, ne pa da bi ravnali po lastnih nagibih, okolnostih, in mislih. In ako ustanovijo novo bolnišnico v Komendi, tedaj morajo si biti v svesti, da so ravnali po volji največjega slovenskega človekoljuba, Petra Pavla Glavarja!

Dostavek vredništva: Ker nam je le za stvar in ne za stranko, priobčili smo ta dopis neokrajšan.

Deželna sadna razstava.

I.

Težko nam je podati našim čitateljem, ki si niso ogledali razstave, popolno podobo, ker razstavljavcev je okoli 240, torej ne moremo vseh imenovati. Čuli smo soglasno sodbo: „Izvrstno!“

Jako bogata je zbirka (124 vrst jabolk) gospe Berte in gospoda Jankota Kersnika z Brda. Za to se vrsti lepa zbirka Adolfa Muhra, graščaka na Bledu, in dalje barona O. Apfaltrerna. Cesarški svetnik dr. Eisl iz Ljubljane razstavil je lepo zbirko

raznovrstnega sadja, ki ga je pridelal na svojem vrtu na Poljanah.

Zbirka J. Baumgartnerja, graščaka na Fažinah pod Ljubljano, je prelepo sestavljena. Mnogo vrst sadja je razstavil J. Podlogar, branjevec v Ljubljani, ki ga je dobil iz raznih krajev kranjske dežele. Graščinsko oskrbnništvo v Boštanju razstavilo je najboljše sadje za izvožnjo. Dr. Ig. Namorš, posestnik v Jesenicah na Dolenjskem, razstavil je bogato in lepo zbirko, posebno se odlikujejo njegove voščenske. Bled dostojno zastopa zbirka J. Mallnerja. Trgovec Viktor Rohrmann iz Ljubljane razstavil je jako okusno na dolgi mizi najlepše sadje, katero je dobil kot veliki trgovec s sadjem iz vseh delov Kranjske in tudi pridelal na svojih vrtih.

Kmetijska šola v Grmu poslala je na razstavo prav lepo sadje in grozdje, akoravno deluje še-le drugo leto, in je dokazala, da bo tudi na Dolenjskem vzor sadje- in vinoreji, kakor v Vipavi. G. Ambrožič, znani čebelar v Mojstrani na Gorenjskem, razstavil je več vrst jabolk in hrušek, ukuhanih v medu. Sadjarsko orodje razstavila sta ljubljanska nožarja Hoffmann in Juvan.

V gorenjih prostorih razstavljeno je sadje iz Dolenjske, Gorenjske in Notranjske. V tako zvani kadilni sobi je prva lepa zbirka učitelja Fr. Suhadolnika iz Borovnice; dalje je Fr. Teršar razstavil posebno lepa jabolka, Fr. Ogrin s Hriba pri Vrhniki krasne hruške. Lepe so zbirke Antona Jeršana, posestnika na Unci, J. Tomšiča z Vrhnike in M. Koboja, učitelja v Sodrašici, Henrika Kavčiča z Razdrtega, Josipa Lenaršiča, Fr. Kotnika in Gabrijela Jelovška z Vrhnike.

Jako bogata je dalje zbirka raznoterega sadja M. Ambrožiča. Josip Žirovnik, nadučitelj v Begunjah in znan prijatelj sadjarstvu zbral in razstavil je lepo sadje iz svojega šolskega okraja, najlepše vrste, ki zaslužijo posebno priznanje. Isto velja o priprostem poljedelcu, pa razumnem sadjarju J. Valenčiču, ki je razstavil 36 najlepših vrst.

Dnevne novice.

(Deželni zbor kranjski) imel je danes sedemnajsto in zadnjo sejo od 9. ure dopoldne do 1/23. popoldne. Nato je bila seja pretrgana do 5. ure popoldne. Izmed najvažnejših točk dnevnega reda bile so rešene o katehetskimi plačah, posojilu ljubljanskega mesta in novem deželnem gledišči. — Ker zaradi pomanjkanja prostora ne moremo danes priobčiti poročila o sobotni seji, posnamemo le glavne stvari. Pri razpravi o deželnem zakladu vnela se je kaj živahna debata. Poslanec Dežman grajal je pavšalne kredite, akoravno kot deželni odbornik isto stori, kar očita narodnim odbornikom. Poslanec Schwegel zopet graja neprilčno sestavo deželnega proračuna. Vrlo dobro so oba zavračali poslanci Detela, Murnik, Šuklje in dr. Vošnjak. Deželni zbor je dovolil mej drugim „Dramatičnemu društvu“ 2000 gld., „Glasbeni Matici“ 500 gld., gimnaziji v Novem Mestu 250 gld., slovenskim vseučiliščnikom v Gradci 200 gld., monsgr. L. Jeranu za dijaško kuhinjo 150 gld., „Narodni šoli“ 100 gld., „Pedagogičnemu društvu“ na Krškem 150 gld. itd. Za kamniško železnico dovolil je deželni zbor razven že dovoljenih 50.000 gld. za nakup delnic še 20.000 gld. pod istimi pogoji. Gledé železnice iz Tržiča v Kranj naročilo se je deželnemu odboru, da preskrbi potrebne date in poroča o tem v prihodnjem zasedanji. Konečno je bila obširna razprava o gimnaziji v Kranju. Govorili so poslanca Klun in Detela in deželni šolski nadzornik Smolej. Deželni zbor je sklenil poslati prošnjo c. kr. vladi za obstanek gimnazije.

(Slavnostni koncert) v proslavo štiridesetletnega vladanja našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. priredi dne 25. oktobra v redutni dvorani „Slovensko učiteljsko društvo“ s prijaznim sodelovanjem gospodičin učiteljic in gospodov učiteljev, nekaterih gđ. gojenk c. kr. učiteljišča in vojaške godbe c. kr. pešpolka št. 17, pod vodstvom g. Ant. Nedvéda, c. kr. učitelja glasbe, in g. J. Nemrave, kapelnika. — Vspored: 1. C. M. Weber: Overtura iz opere „Freischütz“ za veliki orkester. — 2. Ant. Funtek: „Prolog“, govori gđ. Vilj. Rischner. — 3. Ant. Nedvéd: „Avstrija moja“. Moški zbor. — 4. J. Moscheles: „Hommage a Händl“. Grande duo za dva klavirja. (Gđ. Irma Furlan in Elvira Sittig.) — 5. Ant. Nedvéd: „Nazaj v planinski raj“. Me-

šani zbor. — 6. C. Kreutzer: Arija iz opere „Nacht-lager von Granada“. (Poje gđ. Pavla Suwa, spremlja na klavirji gđ. Irma Furlan.) — 7. Ant. Nedvéd: „Popotnik“. Moški zbor s samospévom za tenor (gosp. Ant. Razinger) in četverospévom. — 8. Jos. Haydn: Zbor za mešane glasove iz oratorija „Stvarjenje sveta“ s spremljevanjem orkestra. — Začetek točno ob 7. uri zvečer. — Sedeži I. vrste 1-50 gld., II. vrste 1 gld., vstopnina 50 kr. Vstopnice se dobivajo pri g. H. Turku na Mestnem trgu in na večer pred koncertom pri kasi. Besede napevom s prologom vred dobé se pri kasi po 10 kr. — Čisti dohodek je namenjen učiteljskim vdovam in sirotam.

(C. kr. obrtne šole) v Ljubljani ne prično svojega delovanja dne 5. novembra, kakor je bilo poprej odločeno, temveč redni pouk se začne z mesecem decembrom. Vodstvo obeh zavodov bode pravočasno naznanilo po listih dan otvorjenja in pričetek vpisovanja.

(Umrl) je dne 18. t. m. v Idriji č. g. Ignacij Eržen, umirovljeni župnik tržaške škofije. N. v m. p. — V Novem Mestu je danes zjutraj ob 1/26. uri umrl Vincencij Jeuniker, predsednik okrožnemu sodišču. N. v m. p.

(Deželna sadna razstava) je bila danes popoldne zaključena. V sosoto so razprodali 1170 vstopnic in okoli 6000 listkov za vinsko pokušnjo. Včeraj pa je bila razstava še posebno obiskana, ker si jo je ogledalo mnogo kmečkih posestnikov z dežele. Razprodali so nad 3000 vstopnic. Razstavljeno sadje se bo na dražbi prodalo, kolikor ga razstavljalci do srede ne bodo pobrali. Izžrebane številke razstavine loterije naznanile se bodo po časnikih.

(Blag čin.) G. Karol Laheiner, magistratni uradnik in vodja mestni sirotišnici praznoval je včeraj svojo petdesetletnico; tem povodom pogostil je včeraj popoldne vse reveže v sirotišnici, katerih je nad sto, z juho, mesom, močnato jedjo in vinom.

(Slovensko gledališče.) Burko „Nezgode starega sameca“ predstavljali so včeraj prav dobro; v prvi vrsti odlikoval se je g. Borštnik kot „Samec“. Predstava je bila slabo obiskana.

(Imenovanje.) Znani preiskovalec notranjskih podzemeljskih jam, c. kr. gozdarski asistent g. V. Putick imenovan je gozdarskim nadzorovalnim pristavom.

(Velikansko grobišče) zasledil je dr. Truhelka, kustos deželnega muzeja v Sarajevu, pri Glasinci. Grobišče šteje nekda okoli 20.000 grobov. Doslej jih je odprl 40 ter našel razne bronaste predmete in železno orožje.

(Razpisane) so na Goriškem štiri ustanove po 300 gld., ki jih je določil deželni zbor v proslavo cesarjeve 40letnice za dijake na višjih šolah. Prošnje deželnemu odboru do 15. novembra t. l.

Telegrami.

Dunaj, 21. oktobra. Njih veličanstvo je imenovalo grofa Badenija namestnikom za Galicijo.

Praga, 21. oktobra. Tovarna za čiščenje petroleja Sprecher & comp. v Zaborcu pri Tajnicah ob Labi je po noči do tal pogorela. Škoda se cení nad 100.000 gld.

Mokonog, 22. oktobra. Pri sv. Trojici je bila včeraj sijajna slavnost štiridesetletnice cesarjeve z blagoslovljenjem nove šole in odkritjem spominske plošče.

Dunaj, 22. oktobra. Dvornega obeda na čast princu Henriku vdeležili so se tudi Kálnoky, Bauer, Taaffe, Sterneck.

Rim, 22. oktobra. Francoski veleposlanik Mouy dobil je nekda druga naročila. Po zadnjih poročilih o nesreči na železnici je devet vozov razrušenih; doslej so izvlekli 90 mrtvih, 70 ranjenih.

Tujci.

19. oktobra.

Pri **Maticu**: Merklein in Trebitsch, trgovca, z Dunaja. — A. Kalscher, kaznilnični oskrbnik, iz Kopra. — J. Kom, c. kr. nadčastnik, iz Budimpešte. — F. Franke iz Brna — J. Petschar iz Beljaka.

Pri **Stonu**: Franc Čukjati, trgovec, od Št. Gotharda. — Vesel, dekan, iz Trnovega. — Martin Burja, uradnik, s soprogo, iz Senožca. — S. Wechsler, trgovec, iz Grada. — Färber, Jelačić, Glück z Dunaja.

Pri **Južnem kolodvoru**: T. Würbler s Krškega. — Fr. Knyttl z Dunaja. — Josip Zusanovič iz Rudolfovega.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vjeter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		barometra v mm	toplomera po Celziju			
20.	7. u. zjut.	742.5	0.4	sl. jzap.	oblačno	0.00
	2. u. pop.	743.2	0.4	sr svzh.	del. jasno	
	9. u. zveč.	745.4	1.4	"	jasno	
21.	7. u. zjut.	746.1	-3.6	sl. sever	jasno	0.00
	2. u. pop.	743.4	5.6	sl. szap.	"	
	9. u. zveč.	743.0	-0.8	sl. svzh.	"	

Srednja temperatura obeh dni 2.7° in 0.4° C., za 8.1° in 10.1° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafsko sporočilo.)

22. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82	gl.	05	kr.
Sreberna " 5% " 100 " 16% " "	82	"	55	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109	"	75	"
Papirna renta, davka prosta	98	"	"	"
Akcije avstr.-ogerske banke	872	"	"	"
Kreditne akcije	313	"	80	"
London	121	"	65	"
Francoski napoleond.	9	"	65	"
Cesarski cekini	5	"	77	"
Nemške marke	59	"	52 1/2	"

Tržne cene v Ljubljani

dné 20. oktobra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	17	Špeh povojen, kgr.	—	72
Rež,	4	55	Surovo maslo,	1	—
Ječmen,	4	06	Jajce, jedno	—	25
Oves,	2	44	Mleko, liter	—	8
Ajda,	4	71	Goveje meso, kgr.	—	56
Proso,	4	55	Telečje	—	56
Koruza,	5	20	Svinjsko	—	56
Krompir,	2	32	Koštrunovo	—	30
Leča,	12	—	Pišanec	—	40
Grah,	13	—	Golob	—	20
Fižol,	10	—	Seno, 100 kgr.	2	50
Maslo, kgr.	1	—	Slama,	2	58
Mast,	—	70	Drva trda, 4 mtr.	6	60
Špeh svež,	—	56	" mehka,	4	25

Za drobno prodajo

mojih izdelkov, kot:

voščenih sveč, voščenelega blaga
in mila (žajfe)

otvoril sem na Stolnem trgu št. 22

zalogo,

katero s tem prijaznemu obisku priporočam p. n. občinstvu. (1)

Pavel Seemann.
Ljubljana.

Janez Dogan,

mizarski mojster v Ljubljani
na Dunajski cesti št. 15, (Medijatova hiša)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo raznovrstne

hišne oprave,

politovane in likane: altarne podstavke po 5 gld. 50 kr., divane, garniture, modroce na peresih po 10 gld., žimnate modroce po 20 gld., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe po mogoče nizkeje ceni.

Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela. Cenilnik s podobani zastonj in franko.

Ivan Vidmar,
a. k. poštni oficijal.
Franja Vidmar roj. Terpine
poročena.
Ljubljana, dné 22. oktobra 1888.

OTOMANE,

!!gld. 38 a.v.!!

(glej podobo), naj bolj praktično, elegantno, moderno in priljubljeno tapecirano pohištveno orodje, preoblečeno z modernim in močnim blagom in popol-

no pozameritjo, to je s čopli in dolgimi franžami iz blaga, izdeluje po — 38 gold. a. v. — zajamčeno dobro in solidno narejene

Anton Obreza,
tapecirar in dekoratér

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4,

Uzenci blaga resnim kupcem franko na razpolago. Vsa v mojo stroko spadajoča dela v mestu in na deželi izvršujem najceneje. — Modroce na peresih (Federmadratzen) 10 gl. in višje. — Preč. duhovščini priporočam kot špeciialiteto: altarne preproge.

Ceniki s podobami zastonj in franko na zahtevanje.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano reelno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupece so oljnaté barve v ploščevinastih pušicah (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Umrli so:

17. oktobra. Rudolf Kodela, branjevčev sin, 7 dni, Poljanska cesta št. 15, otrpnenje pljuč.

18. oktobra. Helena Svetec, delavčeva vdova, 79 let, Florijanske ulice št. 9, pljučni emphysem. — Jovana Oblak, delavka, 24 let, Črna vas št. 2, otrpnenje pljuč. — Marija Lesjak, kuharica, 35 let, Florijanske ulice št. 32, jetika. — Ignacij Tavčar, umirov. župnik, 62 let, Breg št. 8, kap na možganih.

19. oktobra. Franca Zidar, krojačeva hči, Poljanska cesta št. 18, jetika.

V bolnišnici:

14. oktobra. Jera Tavčar, delavka, 55 let, kronični katar v šrevih. — Marija Čuk, delavčeva hči, 3 dni, vsled oslabelosti.

Zobolek, prašek in pasta za zobe

preč. oo. Benediktincev
opatiije Soulac (Gironde).

Dom MAGUELONNE, prijor.

Najrečje odlikovanje: dve zlati svetinji: Bruselj 1880, London 1884.

Iznajdeno leta 1373 po prijorji Pierre Boursaud.

Vsakdanja raba zoboleka oo. Benediktincev (po nekoliko kapljic na vodi) ozdravi in zabrani gnjilobo zob, jih obeli in utrjuje; okrepuje in popolno ozdravi čeljusti.

Zares močno ustrezemo našim p. n. čitateljem, opozorujé na to starodavno ter prekorsitno iznajdbo — najboljši in edini lek proti zobobolu.

Tvrška **SEGUIN** Bourdeaux

(Francija)
Rue Croix de Seguey 106 & 108.

Ustanovljena leta 1807.

Dobica se v vsch lekarnah in prodajalnicah dišav. (11)

Žrebanje prihodnji teden!

Srečke obrtne razstave, prirejene v proslavo cesarske svečanosti, samó 50 kr.

Glavni dobitok **25.000** goldinarjev. (15)

Srečke dobivajo se v Ljubljani pri **J. C. MAYERJ-U.**